

УДК 811.161.2'22/'23

ЩЕРБАК Олена – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, пр. Героїв України, 9, Миколаїв, 54025, Україна (shcherbak.olena2410@gmail.com)

ORCID: orcid.org/0000-0003-3097-7878

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.35>

Бібліографічний опис статті: Щербак, О. (2021). Типи та види комунікативного впливу в публіцистичному кінодискурсі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 47, 260–267.* doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.35>

ТИПИ ТА ВИДИ КОМУНІКАТИВНОГО ВПЛИВУ В ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ КІНОДИСКУРСІ

Анотація. Статтю присвячено проблемі розрізнення типів і видів комунікативного впливу з опертям на тексти публіцистичного кінодискурсу.

Розглянуто витоки та сучасний стан наукового пояснення комунікативного впливу, окреслено дискусійні положення в його студіюваннях; запропоновано дефінувати його як дію адресанта комунікації, учинену з одночасним використанням інструментів лінгвістичної та низки нелінгвістичних семіотичних систем із метою змінити чи фундаменталізувати наявні локальні та глобальні раціо- й емоціопрोगрами адресата.

З огляду на наявність чималої кількості класифікацій та розбіжностей у них, у встановленні різновидів комунікативного впливу рекомендовано спиратися на принцип біологічної систематики К. Ліннея й розмежовувати типи (переконування, навіювання (сугестія), маніпулювання) та види (пряме переконування, прихована сугестія, вербальне маніпулювання тощо) комунікативного впливу залежно від широти репрезентації механізму його дії.

У межах статті деталізовано такі види комунікативного впливу, як вербальне та невербальне переконування, вербальна та невербальна сугестія, вербальне та невербальне маніпулювання. Помічено, що вербальне переконування в текстах публіцистичного кінодискурсу актуалізують за допомогою числівників на позначення дати історичних подій, а також різних онімів, насамперед антропонімів і топонімів. Невербальне переконування характерне для відеофрагментів документальної хроніки, що унаочнюють вербальний ряд. Вербальну сугестію виражають за допомогою різного роду лексем і тропів, співвідносних з інструментами нейролінгвістичних процесів упушення, узагальнення та викривлення. Невербальна сугестія має місце в кадрах, де невербальна поведінка їх учасників семантично збігається з емоційним навантаженням вербального ряду. Для вербальної маніпуляції найчастіше в публіцистичному кінодискурсі використовують оцінні лексеми, а для невербальної – кадри та сцени за участю героїв, невербальна поведінка яких не збігається з вербальними коментарями.

Ключові слова: комунікативний вплив, тип комунікативного впливу, вид комунікативного впливу, переконування, сугестія, маніпулювання.

SHCHERBAK Olena – Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer at the Department of Applied Linguistics, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, 9, Heroes of Ukraine ave., Mykolaiv, 54025, Ukraine (shcherbak.olena2410@gmail.com)

ORCID: orcid.org/0000-0003-3097-7878

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.35>

To cite this article: Shcherbak, O. (2021). Typy ta vydy komunikatyvnoho vplyvu v publitsystychnomu kinodyskursi [Types and kinds of communicative influence in journalistic film discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Druhobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection*

of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 47, 260–267. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.35> [in Ukrainian].

TYPES AND KINDS OF COMMUNICATIVE INFLUENCE IN JOURNALISTIC FILM DISCOURSE

Summary. *The article is devoted to the problem of distinguishing types and kinds of communicative influence, based on the texts of journalistic film discourse.*

The origin and the current status of the scientific explanation of the communicative influence are considered and a number of vague discussion views are especially indicated. It is proposed to define it as the action of the addressee of communication with the simultaneous use of tools of linguistic and non-linguistic semiotic systems in order to change or fundamentalize the existing local and global rational and emotional programs of the addressee.

As there is some disagreement in establishing the varieties of communicative influence, it is proposed to rely on the principle of C. Linneus' biological systematics and to distinguish between types (persuasion, suggestion, manipulation) and subtypes (direct persuasion, hidden suggestion, verbal manipulation, etc.) of communicative influence in dependence from the breadth of the representation of its mechanism.

The article details such types of communicative influence as verbal and nonverbal persuasion, verbal and nonverbal suggestion, verbal and nonverbal manipulation. It is noticed that verbal persuasion in the texts of journalistic film discourse is actualized with the help of numerals denoting the dates of historical events, various onyms, first of all anthroponyms and toponyms. Nonverbal persuasion is characteristic of documentary chronicles that illustrate the verbal series. Verbal suggestion is expressed by various words and tropes, correlated with the neurolinguistic processes of omission, generalization and distortion. Nonverbal suggestion takes place in frames, where the nonverbal behavior of their participants semantically coincides with the emotional load of the verbal series. For verbal manipulation, evaluation tokens are most often used in journalistic film discourse. The scenes with the characters whose nonverbal behavior does not coincide with verbal comments are used for nonverbal manipulation.

Key words: *communicative influence, type of communicative influence, kind of communicative influence, persuasion, suggestion, manipulation.*

Постановка проблеми. Феномен комунікативного впливу (далі – КВ) здавна становив інтерес для парадигм різних гуманітарних наук, серед яких риторика, психологія, соціологія, політологія тощо. Однак утвердження в науковій думці максими, згідно з якою «впливовий потенціал мають сама мова, учасники спілкування, паравербаліка комунікативної взаємодії, різноманітні ознаки та сугестивні властивості спрямованого на адресата повідомлення» (Селіванова, 2010, с. 198), активувало увагу й лінгвістів. У результаті проблеми КВ стали центральною точкою в колі пріоритетів лінгвістичних пошуків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження КВ відзначаються поліфонічністю через широку варіативність застосовуваних підходів, що більшою мірою залежить від обраного для обстеження матеріалу підходу. Є лінгвістичні розвідки відповідної проблематики, виконані на ґрунті худож-

ніх (Н. Василенко, І. Гарбар, О. Денисюк, М.-М. Рибалко), рекламних (Т. Ковалевська, Н. Кутуза, Т. Безугла, О. Македонова, О. Оленюк), публіцистичних (І. Богданова, І. Лакомська), політичних (А. Ковалевська-Славова, І. Беляєва, Л. Завальська), юридичних (А. Просяна), наукових (І. Козубська), медичних (С. Болтаєва, О. Шаніна), телевізійних (А. Кісельова, О. Чайковська), мережевих (Л. Швелідзе) дискурсів. З огляду на те, що кінодискурс «перетинається з низкою суміжних типів дискурсу» (Корячкина, 2017, с. 26) і вважається досить складною джерельною базою, до скрупульозного студіювання його впливової генези вчені звертаються рідше (див. лише дисертації Н. Горбачової та Т. Крисанової). Загалом же лінгвістичні праці згаданих науковців не охоплюють усієї видової амплітуди КВ, бо вони обмежились детальною обсервацією лише кількох його різновидів, здебільшого з фокусом на суто

мовній організації дискурсів. Це й указує на актуальність пропонованої статті, умотивовану необхідністю сформулювати цілісне уявлення про поліманітні вияви КВ з оперттям якраз на зразки кінодискурсу на підставі його малодослідженості й наявності в ньому, як уже зазначенося, симбіозу різних дискурсних практик. Її увиразнює і спроба зробити стрункішою класифікацію різновидів КВ, бо поки що в лінгвістичній парадигмі не представлена однозначна та вичерпна їх типологія, попри її злободенність як для уникнення дискусій між лінгвістичними школами, так і для розв'язання низки практичних завдань новітньої гуманітаристики, пов'язаних насамперед із створенням екологічно впливових контентів.

Метою статті є виявлення типів і видів КВ, актуальних для публіцистичного кінодискурсу. Вона внеобхідне розв'язання таких завдань: 1) пояснити зміст поняття «комунікативний вплив»; 2) здійснити аналітичний огляд наявних класифікацій КВ; 3) обґрунтувати авторський підхід до виокремлення типів і видів КВ; 4) проілюструвати механізм реалізації типів і видів КВ у текстових продуктах публіцистичного кінодискурсу.

Об'єктом дослідження обрано різновиди КВ, а предметом – його типи та види, об'єктивовані в публіцистичному кінодискурсі.

Джерельною базою обрано 60-хвилинний публіцистичний фільм «Ваш Василь», присвячений поетові В. Стусу (ТРК «Україна», 2020 р.), як автономний продукт відповідного дискурсу з огляду на наявність у ньому маркерів різних виявів КВ. Фактичним матеріалом для виконання практичних завдань роботи послугували понад 300 лексем і речень, 250 кадрів та 80 інтертитрів.

Виклад матеріалу. В основу визначення КВ покладено два поняття – «комунікація» та «вплив», зв'язок між якими виглядає як «процес / мета». Це підтверджують, зокрема, дослідження науковців Сент-Луїського університету (США) Д. Хва-Фройліх та Д. Віджил, які встановили, що будь-яка комунікація ґрунтується на трьох теоріях – на теорії обробки інформації, прагматичній теорії та теорії соціальної взаємодії, об'єднаних спільною орієнтацією на вплив (Hwa-Froelich & Vigil, 2004, с. 107).

Поняття «комунікативний вплив» у науковому вжитку лінгвістів позначене двовекторністю дефінування. Одні вчені (О. Селіванова, Н. Кутуза, О. Беляєва, В. Козлова) трактують його передусім як «мовленнєву дію адресанта <...>, спрямовану на зміну мислення, психоемоційних станів адресата, оцінки ним певного явища тощо незалежно від типу комунікативної взаємодії» (Селіванова, 2010, с. 198), визнають водночас пріоритетність лінгвістичних компонентів (Kutuza & Kravets, 2020, с. 52). Інші ж (Ф. Бацевич, Т. Ковалевська, А. Ковалевська-Славова, О. Горячев, О. Олексюк, В. Чернявська) наполягають на рівнозначності лінгвістичних і нелінгвістичних компонентів у здійсненні КВ, керуючись тим фактом, що «дефінування поняття впливу не може відбуватися поза усвідомленням його гетерогенної природи, його глибинних зв'язків із комплексом особистісно-колективної комунікативності» (Ковалевська, 2018, с. 174), бо навіть «незаплановане спілкування може відбуватися за допомогою тону, темпу, гучності чи висоти тону мовлення, а також невербальних знаків, серед яких постава, зоровий контакт, міміка та жести» (Ali, 2018, с. 46). Ми теж поділяємо другий підхід і, зважаючи на думку Г. Почепцова, який трактує комунікацію як «процес перекодування вербальної в невербальну та невербальної у вербальну сфери» (Почепцов, 2001, с. 15), під КВ пропонуємо розуміти дію адресанта комунікації, учинену з одночасним використанням інструментів лінгвістичної та низки нелінгвістичних семіотичних систем для зміни чи фундаменталізації наявних локальних і глобальних раціо- й емоціограм адресата.

Якщо у спробах пояснити зміст КВ простежуємо певну обґрунтованість, то питання виокремлення різновидів КВ усе ще становить лакунарний сегмент лінгвістичної парадигми через відсутність чіткої систематики, оскільки критеріями для класифікації часто виступають не пов'язані одна з одною ознаки чи, навпаки, пов'язані ознаки, за якими, проте, не здійснено вичерпної таксономії. У зв'язку із цим у наукових студіях фіксуємо численні різновиди КВ, зокрема такі: 1) індивідуальний і груповий; 2) прямий та опосередкований; 3) адекватний та неадекватний; 4) контактний і дистантний; 5) з наміром і

без наміру; 6) у стані бадьорості, у стані гіпнотичного сну, у стані наркотичного сну; 7) вербальний і невербальний; 8) навіювання і самонавіювання (Ковалевська, 2017, с. 242); а також 9) доведення, переконання, вмовляння, канючення, навіювання, наказ, прохання, примус (Й. Стернін); 10) прямий і опосередкований; 11) відкритий та прихований (Г. Соколова, А. Аккурт) (Ковалевська, 2021, с. 58–62) тощо. Однак зауваження Т. Ковалевської, яка вказала на нерозрізнення операційних понять класифікацій, некоректні критерії ідентифікації впливу, неврахування нейрофізіологічної специфіки низки виокремлених різновидів впливу (Ковалевська, 2018, с. 176), мотивують нас у типології КВ застосовувати принцип біологічної систематики К. Ліннея з огляду на те, що людина як суб'єкт КВ є біологічною істотою, а сама механіка впливу має, як відомо, нейропсихологічне підґрунтя. Відповідно до цього рекомендуємо розрізнити типи та види впливу й уважати перше поняття ширшим за друге.

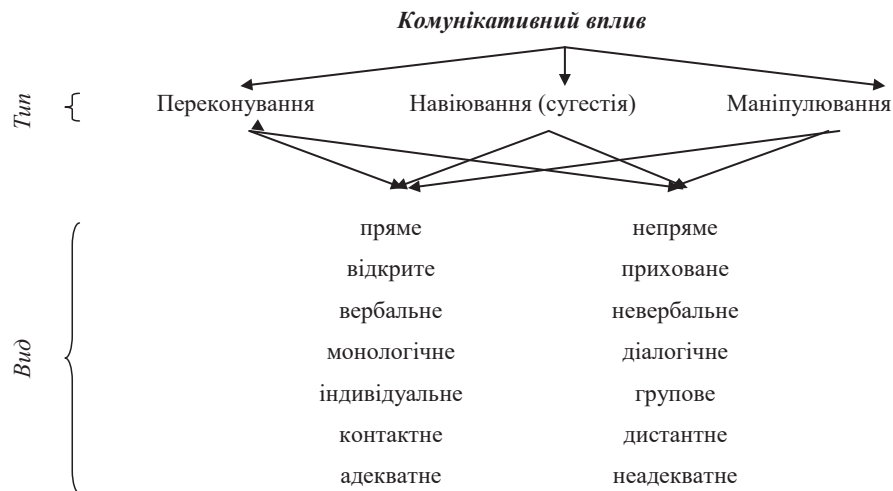
Типом КВ варто називати модель, що репрезентує загальний механізм здійснення впливу, тобто без будь-якої конкретизації інструментів його вчинення. Також наполягаємо, що тип КВ має за можливості бути виражений уніомінальною формою, у зв'язку із чим до значеннєвого поля цього терміна вводимо насамперед такі поняття, як *переконання*, *сугестія* (навіювання) та *маніпулювання*. Акцент саме на цих різновидах як наскрізних типах КВ зроблено з урахуванням того, що саме між цими формами впливу, як їх називає І. Гарбар, «існує тісний зв'язок» (Гарбар, 2019, с. 44), а решта форм за своїми провідними ознаками найчастіше збігаються якраз із переконанням, сугестією та маніпулюванням, що репрезентовано, зокрема, у їхніх словникових дефініціях. Наприклад: значення слова «переконувати» такі: «1) доводити що-небудь комусь, змушувати кого-небудь повірити у щось, погодитися з ким-, чим-небудь; 2) умовляти зробити що-небудь; схилити до якогось рішення» (Словник, Т. 6, 1975, с. 201), отже, доведення, змушування, умовляння є варіаціями переконання. Слово «навіювати» можемо вживати у значеннях «1) викликати в когось який-небудь настрій, стан; впливати на кого-небудь якимось спо-

собом; 2) примушувати засвоїти чиї-небудь думки» (Словник, Т. 5, 1974, с. 32), через що варіацією сугестії цілком логічно вважати примус, щоправда, апелюваний до емоцій. Маніпулювання пов'язане з «несумлінним, нечесним способом, витівкою, хитрістю для досягнення чого-небудь; шахрайством» (Словник, Т. 4, 1973, с. 655), що якраз кардинально відрізняє його від переконання та сугестії за цільовим параметром.

Вид КВ кваліфікуємо як модель механізму впливу, що вказує на засоби, форми, характер тощо його реалізації, зважаючи водночас на різновиди, представлені на схемі 1. Закцентуємо й на тому, що відповідний термін може мати як загальну біномінальну (*вербальний* вплив), тобто без уточнення типу впливу, так і конкретну біномінальну (*вербальна маніпуляція*, *пряма сугестія*) структуру, у якій зазначено тип впливу, його інструмент чи інші ознаки.

Проілюструємо механізм реалізації виокремлених типів КВ на матеріалах публіцистичного кінодискурсу. У межах статті зосередимо увагу на таких його видах, як вербальний і невербальний, беручи до уваги той факт, що будь-який кінодискурс у своїй тектоніці поєднує два сегменти – вербальний і невербальний (Cherinchikja & Thompsonb, 2016, с. 40). Зазначене стосується і публіцистичного (або документального) дискурсу, у якому представлено авторський та / або колективний погляд на реальні факти й події шляхом комбінування лінгвістичних інструментів та інструментів інших семіотичних систем із презентаціями закадрових публіцистичних текстів.

1. **Переконання** – це «процес цілеспрямованого КВ, що апелює до раціональної сфери реципієнта за допомогою системи аргументації» (цит. за: Ковалевська, 2021, с. 60). Праці В. Бехтерева, Е. Никифорової, І. Гарбар, Н. Кузузи та інших доводять, що «переконання апелює до логіки, його основними вербальними засобами є відбір, логічне впорядкування фактів і висновків, логічний доказ, покликаний забезпечити свідоме сприйняття реципієнтом системи оцінок і суджень іншого погляду» (Гарбар, 2019, с. 45). На підставі цього вважаємо, що *вербальне переконання* може мати місце в текстових фрагментах, що

Схема 1. Типи та види КВ

являють собою короткі перекази історичних фактів автором фільму чи згадування свідків про них. У таких фрагментах зазвичай містяться числівники, що позначають дати історичних подій: *Чорна сотня культовиків відновила свої погроми ще із середини 1965 року*; оніми – найменування історичних персонажів (антропоніми), та / або місць, де події, зображені у фільмі, відбувалися (топоніми): *Чорновіл перший кинувся, як мені здається, бо Чорновіл ніколи нікого посеред себе не пускав <...> І Стус тоді був*. Уналежнення саме цих мовних засобів до інструментів вербального переконування вмотивовано тим фактом, що в людському мозку «запам'ятовує факти, імена, дати» ліва півкуля, «основна сфера спеціалізації якої – логічне мислення» (Кочерга, 2014, с. 11). Одним із прийомів **невербального переконування**, до якого найчастіше вдаються кінематографи, є введення до фільму фрагментів документальної хроніки, що якраз мають на меті підтвердити істинність фактів і доказів, представлених у вербальному ряді. Наприклад, у репліці І. Драча як свідка (*А Параджанов був дуже задоволений найбільше, бо йому що-небудь таке, щоб проти, щоб він крутився у центрі, щоб проти влади, і щоб доказувати, що от дивіться, що поруч* (особливості вимови свідка збережено – О. Щ.)) на 5 хвилині 49 секунд фільму на екрані з'являються чорно-білі кадри за участю С. Параджанова, на яких він усміхається, що прямо корелює з наведеним вербальним супроводом (мімічний знак «усмішка» семантично рівносильний лексемі «задоволений»).

2. **Сугестія (навіювання)** – це синонімічні (у нашому розумінні) поняття, що являють собою один тип КВ, скерований на «запуск позасвідомих програм, через що психіка та / або фізіологія людини повинні підпорядкуватися, знаходячи в зовнішньому середовищі шляхи для виконання навіяних завдань» (Шелестюк, 2014, с. 51–52). Цілком слушно вважають, що «метою сугестії є вплинути на емоції, почуття, викликати певні стани, реакції та настрої, їй притаманні «конвергенція в одному контексті тропів, стилістичних фігур, використання емоційно забарвлених слів, метафоричність»» (Гарбар, 2019, с. 45–46). У зв'язку із цим **вербальна сугестія** реалізована переважно в суто авторських репліках, а також, як показує наш фактичний матеріал, у текстових блоках, що написано героєм, якому присвячено фільм, проте прочитано автором фільму. Наприклад: у репліці *Були засуджені з політичних мотивів десятки людей, обшукано сотні квартир представників творчої інтелігенції, звільнено з посад багатьох вчених, кваліфікованих редакторів, виключено з вузів студентів, зарізано не одну талановиту книгу, травмовано тисячі душ* виділені числівники на позначення кількості, певною мірою функційно пов'язані з нейролінгвістичним процесом узагальнення, «у якому всі елементи чи частини моделі того чи того індивідуума відриваються від вихідного досвіду, що і породив ці моделі, і починають репрезентувати загалом категорію» (Ковалевська, 2018, с. 177). За їх допомогою, до того ж із висхідним розташуванням у межах

контекстуального відрізка, автори моделюють серйозність катастрофи і таким способом активують емоційні доміанти адресатів, насамперед пов'язані зі страхом. Окрім того, відповідну емоційну орієнтацію суттєво впогужують дієслівні форми на *-но, -то (обшукано, звільнено, зарізано)*, що є інструментами іншого нейролінгвістичного процесу – узагальнення, у межах якого вони «не актуалізують принципового елемента – суб'єкта дії» (Ковалевська, 2018, с. 177). Словосполучення *зарізано не одну талановиту книгу* вказує, що в обстежуваній нами репліці генерується й нейролінгвістичний процес викривлення, що «полягає у вербалізації гіпотетично змодельованого доквілля з неідентифікованими в попередньому досвіді складниками» (Ковалевська, 2018, с. 178–179), оскільки дієслово «зарізати» у своєму первинному значенні «убити ножом або взагалі чим-небудь гострим» (Словник, Т. 3, 1972, с. 292) може зумовлювати подальше розуміння іменника «книга» як асоціата до іменників «поет» або «письменник», натякати на вчинені кримінальні злочини стосовно живих істот, а в переносному значенні, тобто «не прийняти, дати негативну оцінку чому-небудь» (Словник, Т. 3, 1972, с. 292), воно, хоч і негативізує семантику фрази, проте вже меншою мірою. Доведено, що «метафори та результати роботи чужої уяви» (Кочерга, 2014, с. 12), якими є розглянуті вище фрагменти репліки, розуміє права півкуля головного мозку людини, яка також відповідає й за оброблення невербальної інформації, «вираженої не у словах, а в символах та образах» (Кочерга, 2014, с. 11). Тому до знаків *невербальної сугестії* можемо зарахувати, наприклад, кадри, зроблені на кладовищі (перші хвилини фільму), де одні чоловіки знімають головні убори, а інші – витирають сльози, що, зрештою, семантично збігається з емоційним ореолом закадрового тексту: *Коли ми приїхали у 89 році, щоб забрати Стуса, Литвина і Тихого, то на кладовищі знаків ніяких не було*. Додамо, що вербальну й невербальну сугестії в аналізованому нами фільмі можуть виражувати також і власне-нелінгвістичні інструменти, наприклад дизайнерські (див. кадри з монологами слідчого Володимира Федька, зняті в інтер'єрах минувшини, на що вказує, зокрема, катушковий транзисторний магніто-

фон «Сатурн-201», що стоїть на полиці шафи та поданий глядачеві крупним планом).

3. *Маніпулювання* – це тип КВ, що «має на меті програмування поведінки, її передбачення, прогнозування психічного стану окремої людини і спільноти загалом, оволодіння процесуальністю поведінки, її покроковістю» (Загнітко, 2019, с. 205). Цілком логічно, що *вербальне маніпулювання* може виражатися за допомогою різних лексем і синтаксичних сполук, проте в певних контекстах, передусім тих, що мають маркери «підтвердження власної позиції з її відповідними слотами впевненості, невідворотності, зорієнтування на результат» (Загнітко, 2019, с. 205), а також містять «заклик до чесності, образи, несприйняття звинувачення, звинувачення різного рівня <...>» (Загнітко, 2019, с. 205). Як приклад розглянемо репліки автора фільму, що являють собою аудіальні цитати з рецензій: *Книжка Стуса – шкідлива всім своїм ідейним спрямуванням, всією своєю суттю. Збірка Стуса «Веселий цвинтар» – це якась маячня*. Вони містять оцінні лексеми з негативною семантикою: прикметник «шкідливий» актуалізує насамперед своє переносне значення «небезпечний, згубний» (Словник, Т. 11, 1980, с. 474), а іменник «маячня» треба розуміти як «гарячковий стан хворої людини, що звичайно супроводжується незв'язною, невизначеною, беззмістовною мовою» (Словник, Т. 4, 1973, с. 660). Категоричність контекстів, у які поміщено ці одиниці, уможлиблює зарахування їх до маніпулятем з огляду на те, що за їх допомогою реалізовано операцію навішування ярликів. Відзначимо, що випадки вербального маніпулювання фіксуємо лиш у фрагментах фільму, пов'язаних із зачитуванням автором архівних документів. Своєю чергою, ознаки *невербального маніпулювання* помічаємо в кадрах і сценах, де невербальна поведінка їх учасників семантично не відповідає закадровим коментарям. Наприклад, на 9 хвилині 43 секунді фільм демонструє архівну зйомку параду, де усміхнені люди несуть червоні стяги, портрет В. Леніна, а закадровий голос адресує глядачам фразу, взяту з листувань В. Стуса: *Ця гангрена болю видається за патріотизм*. Для відстеження логіки зв'язку між невербальним (позитивним) і вербальним (подвійно негативним, бо *гангрена болю* – це

метафора, до складу якої входять два слова з негативною семантикою) знаками цього кінокадру глядачеві необхідно здійснити низку допоміжних когнітивних операцій із метою уникнути викривлення смислу повідомлення, адже невербальне спершу «спозитивізувало» глядача, бо, «викликавши відповідний емоційний стан, можливо вкарбовувати в підсвідомість потрібну для сугестора інформацію» (Кутуза, 2018, с. 161), хоч виділена метафора у проєкції на відеоряд може мати абсолютно різний асоціативний контент у кожного адресата.

Висновки. Еволюція феномену КВ у лінгвістиці засвідчує його гетерогенну природу і водночас наявність суперечностей і розбіжностей у встановленні його різновидів. У зв'язку із цим у роботі наголошено на дореч-

ності застосування принципу біологічної систематики К. Ліннея для розрізнення типів і видів КВ, де перше поняття охоплює переконання, сугестію, маніпулювання, що є субстратними за своєю генезою, а друге вказує на засоби, форми, характер реалізації зазначених типів. Огляд механізму реалізації вербальних і невербальних видів переконання, сугестії, маніпулювання в межах публіцистичного кінодискурсу вможливило констатацію, що їхня відмінність виявляється також і в обсязі вербальних об'єктиваторів (найбільше їх у маніпулятивних контекстах), а також у нетотожному характері зв'язків останніх із невербальними засобами та відеорядом загалом.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в деталізації відкритих і прихованих типів КВ у текстах публіцистичного кінодискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

- Гарбар І.** Вербальні маркери сугестії в сучасному американському юридичному трилері : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ ; Запоріжжя, 2019. 346 с.
- Загнітко А.** Комунікативно-стратегічні типи мовленнєво-мисленнєвих маніпуляцій: Час Ведмедика Волдо. *Записки з українського мовознавства* : у 2-х т. : збірник наукових праць / гол. ред. Т. Ковалевська. Одеса : ПолиПринт, 2019. Вип. 26. Т. 2. С. 203–214.
- Ковалевська А.** Політичний патогенний мегадискурс: алгоритм нейтралізації : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Одеса, 2021. 515 с.
- Ковалевська А.** Сугестія та сугестивні тексти: витоки і специфіка. *Одеська лінгвістична школа: у протисторах інтерпретацій* : колективна монографія / за заг. ред. Т. Ковалевської. Одеса : ПолиПринт, 2017. С. 239–247.
- Ковалевська Т.** Психолінгвальна тектоніка комунікативного впливу. *Записки з українського мовознавства* : збірник наукових праць / гол. ред. Т. Ковалевська. Одеса : ПолиПринт, 2018. Вип. 25. С. 173–183.
- Корячкина А.** Англоязычный художественный кинодискурс и потенциал его интерпретативно-коммуникативного перевода : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Санкт-Петербург, 2017. 312 с.
- Кочерга О.** Навчання дитини в контексті психофізіологічної діяльності мозку. *Іноземні мови в школах України*. 2014. № 2. С. 10–13.
- Кутуза Н.** Комунікативна сугестія в рекламному дискурсі: психолінгвістичний аспект : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 736 с.
- Почепцов Г.** Теория коммуникации. Москва ; Киев : Рефл-бук ; Ваклер, 2001. 656 с.
- Селіванова О.** Проблема комунікативного впливу в сучасному мовознавстві. *Мовознавчий вісник*. 2010. Вип. 11. С. 195–199.
- Словник української мови : в 11-и т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ; за ред. І. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
- Шелестюк Е.** Речевое воздействие : онтология и методология исследования : монографія. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Флинта ; Наука, 2014. 344 с.
- Ali M.** Communication 4: the influence of appearance and environment. *Nursing Times*. 2018. Vol. 114: 3. P. 46–47.
- Chepinchikja N., Thompsonb C.** Analysing cinematic discourse using conversation analysis. *Discourse, Context & Media*, 2016. Dec. Vol. 14. P. 40–53.
- Hwa-Froelich D., Vigil D.** Three aspects of cultural influence on communication: a literature review. *Communication Disorders Quarterly*. 2004. Vol. 25 (3). P. 107.
- Kutuza N., Kravets I.** Linguo-philosophical Aspect of Communicative Influence: Theoretical Basis. *WISDOM*. 2020. № 1 (14). P. 45–55.

REFERENCES

- Garbar, I.O.** (2019). *Verbal'ni markery suhestiyi v suchasnomu amerykans'komu yurydychnomu tryleri* [Verbal markers of suggestion in the modern American legal thriller] (Author's thesis). Kyiv – Zaporizhia [in Ukrainian].
- Zahnitko, A.P.** (2019). Komunikatyvno-stratehichni typy movlennyevo-myslennyevykh manipulyatsiy: Chas Vedmedyka Voldo [Communicative and strategic types of linguistic and mental manipulations: The Waldo Moment]. *Zapysky z ukrayinskoho movoznavstva – Notes on Ukrainian linguistics* (Issue 26 (2)), (pp. 203–214). Odesa : PolyPrint [in Ukrainian].
- Kovalevska, A.V.** (2021). *Political pathogenic megadiscourse: neutralization algorithm* [Pathogenic political megadiscourse: neutralization algorithm] (Doctoral dissertation). Odesa, Odesa National I.I. Mechnikov University [in Ukrainian].
- Kovalevska, A.V.** (2017). Suhestiya ta suhestywni teksty: vytoky i spetsyfika [Suggestion and suggestive texts: origins and specifics]. In Kovalevska T.Yu. (Ed.), *Odeska linhvistychna shkola: u prostorakh interpretatsiy – Odesa Linguistic School: in the Spaces of Interpretations* (pp. 239–247). Odesa : PolyPrint [in Ukrainian].
- Kovalevska, T.Yu.** (2018). Psykholinhval'na tektonika komunikatywnoho vplyvu [Psycholinguistic tectonics of communicative influence]. *Zapysky z ukrayinskoho movoznavstva – Notes on Ukrainian linguistics* (Issue 25), (pp. 173–183). Odesa : PolyPrint [in Ukrainian].
- Koryachkina, A.V.** (2017). *Angloyazychnyy khudozhestvennyy kinodiskurs i potentsial yego interpretativno-kommunikativnogo perevoda* [English-language art film discourse and the potential of its interpretative and communicative translation] (Author's thesis). St. Petersburg [in Russian].
- Kocherga, O.** (2014). Navchannya dytyny v konteksti psykhofiziologichnoyi diya'nosti mozku [Teaching a child in the context of psychophysiological activity of the brain]. *Inozemni movy v shkolakh Ukrayiny – Foreign languages in schools of Ukraine*. № 2. P. 10–13 [in Ukrainian].
- Kutuza, N.V.** (2018). *Komunikatywna suhestiya v reklamnomu dyskursi: psykholinhvistychnyy aspekt* [Communicative suggestion in advertising discourse: psycholinguistic aspect]. Kyiv : Dmytro Burago Publishing House [in Ukrainian].
- Pochepstov, G.G.** (2001). *Teoriya komunikatsii* [Theory of communication]. Moscow : Refl-book, Kyiv : Vakler [in Russian].
- Selivanova, O.** (2010). Problema komunikatywnoho vplyvu v suchasnomu movoznavstvi [The problem of communicative influence in modern linguistics]. *Movoznavchyy visnyk – Linguistic Bulletin* (Issue 11), (pp. 195–199) [in Ukrainian].
- Bilodid, I.K.** (1970–1980). *Slovnyk ukrayins'koyi movy : v 11 t.* [Dictionary of the Ukrainian language : in 11 volumes]. Kyiv, Naukova dumka [in Ukrainian].
- Shelestyuk, E.V.** (2014). *Rechevoye vozdeystviye: ontologiya i metodologiya issledovaniya* [Speech influence: ontology and research methodology]. Moscow : Flinta : Nauka [in Russian].
- Slovnyk ukrajins'koyi movy [Slovnyk ukrainskoi movy]. (1970–1980). (Vol. 1–11). Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].
- Ali, M.** (2018). Communication 4: the influence of appearance and environment. *Nursing Times* [online]. (Vol. 114: 3), (pp. 46–47) [in English].
- Chepinchikja, N., Thompson, C.** (2016). Analysing cinematic discourse using conversation analysis. *Discourse, Context & Media* (Vol. 14), (pp. 40–53) [in English].
- Hwa-Froelich, D.A., Vigil, D.C.** (2004). Three aspects of cultural influence on communication: a literature review. *Communication Disorders Quarterly* (Vol. 25 (3)), (p. 107) [in English].
- Kutuza, N., Kravets, I.** (2020). Linguophilosophical Aspect of Communicative Influence: Theoretical Basis. *WISDOM*. № 1 (14). P. 45–55 [in English].